

Incivil

Xoán Carlos Domínguez Alberte

«...o noso poeta, un poeta decididamente civil, reflexiona sobre un tempo no que os que facían a historia tiveron un comportamento superlativamente “incivil”»

Xesús Alonso Montero

Pelotón

*¿Tu que sabes dos milleiros de horas,
dos séculos que fixeron falla
pra que os teus seos soporten agora a luz
nun equilibrio perfecto,
pra que iluminen esta milagrosa estancia?*

LUÍS PIMENTEL, *SOMBRA DO AIRE NA HERBA*

Gustáballe apuntar
aos ollos.

Un ao dereito,
outro ao revés.

O estrondo da pólvora
producido polo dedo
que non dubida
e o proxectil
de chumbo
e impotencia
sae disparado
á vista

do inimigo
de paseo
na madrugada.

Sempre foi voluntario.

Nunca deu atinado
nos dous de vez.

Caían abatidos
coma moscas,
á primeira,
sen tiro de graza
de remate.

O sangue
á vista
encarnado
esvarando
na mañá
cega
de ollar limpo.

Xogo ruín.

Derradeiro encontro

Para os amigos do Núcleo de Estudos
e Pesquisas dos Montes do Laboreiro.

*Se digo Portugal
digo esperanza, amor e lonjania.*

ANTÓN TOVAR, *CALADOS ESCONXUROS*

A raia estaba sometida
día e noite
ao control militar da forza
española e portuguesa.

Non deixaban atravesar a fronteira
da barbarie
e internarse no arrepío nocturno
das carrilleiras extraviadas pola serra.

Puidera cruzar o posto
fronteirizo en setembro
porque entón deixaran pasar
as mulleres

que fan de romaría á Peneda
para que deixasen esmolas
piadosas.

Cosido ao seu peito arelante
leváballe unha identidade falsa
que era o salvoconduto obrigado
para o camiño do exilio.
Dentro do corazón fervíalle
a verdade crúa da partida irremediábel.

Non se viron nunca
por aqueles camiños vixiados
con arrecendo a contrabando
entre a xeografía solidaria
do Castro Laboreiro á Pena de Anamán.

Non puido admirar
o seu corpo fuxitivo
revestido de castrexo
entre o azougue de brandas e inverneiras
co tempo cambiado.

E cando el se fixo
con aqueloutra identidade
que ela lle levara
soubo que lle cambiara a vida
e aventou a súa sombra amante
perdida pola serra
nas cicatrices en sangue
da raia seca.

Procurouna inutilmente
ao agarimo da noite
en vela
baixo o tellado de colmo,
acariñou devagar
en van
a soidade do seu corpo espido
de afectos
e sentiu o frío irto
do baleiro
da pedra nas costas
desgarrando a pureza
da frescura dos seus peitos de leite cheos
de verdadeiro amor
perdidos pola serra.

Ano da memoria

Para a familia de Amparo Pérez Pereira,
que sempre renovou o compromiso
coa dignidade
que outros quixeron aniquilar para sempre.

*Se non soubermos
que coñecendo se esquece, non poderíamos
lembrar e sería
todo igual de todo:
novo elemento decorativo.*

MANUEL VILANOVA, *A ESMERALDA BRANCA*

Tentaban que principiase a amornar
o sol dos afectos
á media mañá
naquela longa parede en branco
de recordos
no centro de día.

Para a facer saír da rutina
do desvarío
a coidadora retrotraeu aquela anciá
de oitenta e tantos

á adolescencia
e tomándoa da súa tenra man
de catorce
curtida de traballo
amolecida de espanto
fíxolle aquela sinxela pregunta
retórica:

—Como se chama?

A Amparo,
por ser a máis vella,
tocállele pór boa cara
tras daquel mostrador
que quedara orfo
cando lle esborrallaran
 ao comerciante
 ao alcalde
 ao pai
 “O recreo obreiro”
unha madrugada de agosto do 36.

A coidadora apreixaba con agarimo
coma a esencia dunha flor exquisita
a súa man delicada de anos

para evitar que lle caese maiada
nun gromo de seiva inerte.

A mornura do sol da media mañá
no centro de día
levaba o chílo afagante de paxaros
cando ela lle besbellaba ao ouvido
e aireaba a diadema escura
do seu pelo branco.

A través dunha parede longa
longa coma a orfandade a miseria
a impotencia
o corredor sen fondo
do alzheimer que a desfecía
na incomunicación
xa había tanto tempo
alampou unha raiola de cordura
sobre aquel camiño longo
de toda a vida
xa sen pegadas
e foi quen de tatexar un nome en esencia
na indefensión da súa boca sen dentes:
—Des... Amparo!

Entre liñas

Carta dunha neta a unha sogra cómplice.
Exercicio de autocensura comedida.

*Fica dentro de vós a consciencia
De que ali onde o mundo é mais vazío
Havia um homem.*

MIGUEL TORGA, *CÂNTICO DO HOMEM*

Escribiulle unhas letras
para que soubese ler
nos espazos en branco.

Aprendeuno
de Roberto Blanco Torres,
que morrera en Galez,
tamén
en agosto do 36,
de morte matada.

Había outros
na terra de fóra
do campo santo

de San Fiz
ou no de Sorga.

Neles rebenta a herba
aínda que lles voasen as tempas
ao lentor das súas ideas.

Era o seu compromiso
escrito
en sangue
coa súa man esquerda.

Fixeran a viaxe derradeira
en camioneta
dende as sombras do convento
da longa noite de pedra
e para os dous non houbo
ningún tenente Pousa
que valse
un intre máis
tan sequera.

Unha declaración serodia
unha confesión de amor
ou poderen ser homes ceibos
para afirmar
nun derradeiro lampo
a ollada clara
das súas ideas.

Entre liñas
en branco
hai nomes da túa familia
que non aparecen
escritos en ningún papel
manchado de sangue.

Celso Pérez Enríquez
alcalde de Gomesende
en 1936
foi exhumado
dunha caixa de cinc
na aba do Furriolo
en 1981
e soterrado

no cemiterio da parroquia

PARA SEMPRE

en Poulo
rebenta con forza
a herba
ao lentor das súas ideas.

Represión, Solidariedade e Resistencia
Antifranquista
Celanova, agosto de 2007

Onde o mundo se chama Celanova

*Ela —a xustiza, a verdade—
ha de vir nunha alborada de luz
regalando paxaros a mancheas.*

MANUEL LUÍS ACUÑA, *FÍRGOAS*

Nos tratados e traballos
en papel en branco
non se percibía aquel intenso cheiro
a carniza
estendido por todas as partes
da serra que marcaba a estrema
do arrepío na contorna.

Alguén dera de día
con aquel corpo frío desfigurado
coa cara a medio comer.
Nunca se soubo a súa identidade
e así foi que se incluíu na santa compañía
dos descoñecidos
coma unha alma en pena,
fría,

cuxa única pegada
era o lugar e o concello da aparición,
nun papel sen olor
a carniza.

Ao Tantán

parece que tampouco nunca o reclamara
ninguén,
por iso nunca nos percatamos
do perfume a suor
de augardente
da súa man moza
cocendo en silencio
o bagazo das esenciais do país.

Nunca máis
se volveu ouvir
a voz limpa de mestre
de Manuel Paz, "O Chaneira",
tamén evadido á sombra
vaporosa dunha madrugada do 36
e aínda procurado sen rastro
pola filla en 1967

sen máis contestación ca o silencio
administrativo do papel en branco.

As súas historias
sen desenterrar
son sombras da eterna procesión
dos caladiños da santa compañía.

Elas circulan incansábeis
dende a forza que lles dá o anonimato
e o seu paradoiro descoñecido
na procura de render contas
coa xustiza eterna
e sinalar no punto de mira
do seu índice ben desfigurado
os responsábeis de tantos asasinatos,
coma os seus,
sen campás de protesta,
encobertos no limbo da impunidade,
aos que levou o demo
ou tragou a terra
as pegadas nos informes notariais
e aos que xa lles vai chegando
a hora da verdade.